

Autentiškas vertimas
Vyriausybės kanceliarijos

Dokumentų valdymo skyrius

2018 01 31

Dokumentų valdymo skyriaus

vyr. patarėja

D. Čekauskienė

Išrašas iš ataskaitos

**Bendros UNESCO Pasaulio paveldo centro ir ICOMOS patariamąsios misijos į
Lietuvoje esančią UNESCO Pasaulio paveldo vertybę –**

Vilniaus istorinį centrą (C 541bis)

ATASKAITA

2017 m. lapkričio 20–24 d.

Ataskaitą bendrai parengė UNESCO / ICOMOS patariamąsios misijos nariai
Burcu Ozdemir (UNESCO Pasaulio paveldo centras) ir Paul Drury (ICOMOS)

ATASKAITOS SANTRAUKA IR REKOMENDACIJOS

Lietuva, Konvencijos Šalis, pakvietė ICOMOS patariamąją misiją įvertinti ir patarti dėl šių dviejų plėtros projektų Pasaulio paveldo vertybės – Vilniaus istorinio centro – teritorijoje ir jos apsaugos zonoje:

a) Misionierių vienuolyno statinių ansamblio pritaikomas panaudojimas ir naujo gyvenamųjų namų komplekso „Misionierių sodai“ Subačiaus gatvėje statyba už miesto sienų, tačiau minėtos vertybės teritorijoje;

b) aukštybinių pastatų, konkrečiai verslo centro „K18“, statyba apsaugos zonoje esančioje „Architektūrinėje kalvoje“. Galutinės sąlygos pateiktos šios ataskaitos 6.2 priede.

Misionierių vienuolyno ansamblis

Teritorija, kurioje planuojama plėtoti Misionierių vienuolyno sodų projektus, apima XVII a. buvusiai Vaikelio Jėzaus prieglaudai priklausiusį žemės sklypą ir šioje sodo dalyje vėliau pastatytų nedidelių pagalbinių statinių teritoriją. Sovietmečiu pastatytos ligoninės pastatų pakeitimas istorines miesto formas labiau atitinkančiais fasadiniais pastatais atspindėtų šios teritorijos plėtrą, kurios buvo galima tikėtis. Atsižvelgiant į buvusių sodų teritorijai prieš dešimtmetį pritaikytą pragmatiškumo strategiją, projekto „Misionierių sodai“ koncepcija misijai pasirodė pagrįsta ir Misionierių vienuolyno ansamblui itin tinkama.

Misija siūlo šias išsamias rekomendacijas dėl jų įgyvendinimo ir integruoto buvusių sodų teritorijos kaip vieneto valdymo ateityje.

Dėl Misionierių vienuolyno ansamblio istoriškai apibrėžtoje sodų vietoje misija teikia šias rekomendacijas:

R 1 Pagrindinio objekto – Sanguškų dvaro / Misionierių vienuolyno – ribos, raida ir reikšmė turėtų būti apibrėžtos remiantis šaltiniais, įskaitant kraštovaizdžio archeologiją bei dokumentinius tyrimus, ir nustatyta ilgalaikė plataus masto šio objekto išsaugojimo strategija.

R 2 Atsižvelgiant į minėtus tyrimus, planuojamas viešosios parko teritorijos architektūrinio kraštovaizdžio tvarkymo projektas turėtų būti peržiūrėtas, siekiant užtikrinti, kad jį įgyvendinant būtų sustiprintos ir kiek įmanoma geriau atskleistos istorinės kraštovaizdžio ribos ir savybės, užuot jas toliau ardžius. Projektas turėtų atitikti istorinį charakterį (o ne būtų jo ribojamas).

Dėl Misionierių vienuolyno pastatų panaudojimo projekto misija rekomenduoja:

R 3 Sodų išdėstymas turi būti pagrįstas platesniais tyrimais, siūlomais rekomendacijoje **R 1**, ir plėtojamas norint pasiekti vizualinę sąsają tarp sodų segmentų ir platesnio kraštovaizdžio šiaurėje, vengiant griežtų ribų, kurias sudarytų pastatyti automobiliai, ir naujų sodo struktūrų, kurios išsiskirtų savo pobūdžiu ar naudojamomis medžiagomis.

Rekomenduojame peržiūrėti šioje teritorijoje planuojamos automobilių aikštelės dydį ir vietą atsižvelgiant į naujus automobilių srauto Vilniaus senamiestyje ribojimo reikalavimus.

R 4 Buvusio Sanguškų dvaro komplekso konversijos mastai turi būti atidžiai peržiūrėti, ypač atsižvelgiant į mansardos (stogo) tvarkymą ir naudojimą.

Dėl projekto „Misionierių sodai“ misija rekomenduoja:

R 5 Schemoje numatytas sodų vizualinis atvirumas ir pralaidumas šiaurinėje dalyje viešojo kraštovaizdžio atžvilgiu turi lemiamos reikšmės projekto sėkmei, todėl turi būti griežtai prižiūrimas jį įgyvendinant. Ypač daug dėmesio reikėtų skirti kraštovaizdžio sąsajų formavimui, įskaitant staus šlaito paviršiaus pakopas ir jų apželdinimą siekiant sušvelninti ir prislopinti (bet ne paslėpti) naujų pastatų vaizdą žvelgiant iš apačios ir iš toli.

R 6 Reikėtų išnagrinėti D bloko aukštį ir formą, kad būtų galima geriau suprasti jo poveikį kinetiniam šiaurinio Misionierių vienuolyno bažnyčios frontono ir jo pietinių bokštų vaizdui, atsiveriančiam judant Subačiaus gatve rytų kryptimi. Remiantis rezultatais reikėtų apsvarstyti galimybę apriboti D bloko šiaurinės dalies aukštį atsižvelgiant į šalia esančio vienuolyno fasadinio pastato aukštį. Tai taip pat iš dalies išryškintų pietinėje gatvės dalyje esančių pastatų kontūrus kaip atskirą miesto panoramos lygmenį.

Turint galvoje, kad projektas „Misionierių sodai“ sukėlė tam tikrų nesutarimų dėl šios svarbios miesto dalies išsaugojimo strategijos optimalumo ir įgyvendinamumo, ir ateityje ieškant veiksmingesnių būdų, kaip suburti žmones svarbiems klausimams aptarti, misija primygtinai rekomenduoja:

R 7 Būsimas Valdymo plano parengimas turėtų tapti dalyvaujamoju procesu, kurio metu būtų galima aptarti istorinio miesto savybių išsaugojimo ir valdymo strategijas, o dėl tvaraus pokyčių valdymo politikos būtų galima susitarti dalyvaujant visoms suinteresuotosioms šalims. Šis procesas, kurio tikslas – siekti daugumos palaikymo sprendžiant ginčytinus klausimus (o susitarti retai pavyksta), iš tiesų gali būti svarbesnis nei galutinis dokumentas.

Aukštybiniai pastatai apsaugos zonoje (verslo centras „K18“ „Architektūrinėje kalvoje“)

Iš esmės misija pripažįsta, kad „Architektūrinė kalva“ yra suformuota miesto dalis, kurioje pagal griežtą architektūrinį sprendimą pavyko netoli centro vienoje vietoje sutelkti aukštus pastatus; be to, misija sutinka, kad verslo centro „K18“ koncepcija suteiks vietinės reikšmės viešosios naudos kaip vartų funkciją atliekantis pastatas. Tačiau rekomenduojama patikslinti pačią verslo centro „K18“ idėją ir ypač jo projektą, atsižvelgiant į jau pastatytų statinių poveikį istorinio miesto horizonto linijai.

Misija rekomenduoja:

R 8 Verslo centro „K18“ projektas turi būti toliau plėtojamas išlaikant parengto projekto viešąją naudą, tačiau neviršijant konkursiniame projekte nurodyto leistino aukštingumo. Šiame procese reikėtų labiau pagrįsti, kodėl aukštybinio pastato viršutinės dalies profilis yra pakrypęs į priešingą pusę negu „Architektūrinė kalva“, užuot atitikęs numatytą profilį. Itin svarbu atkreipti dėmesį į tai, kaip sumažinti šviesą atspindinčias pastato dangos savybes.

R 9 Įgyvendinant Vilniaus miesto bendrąjį planą, reglamentuojantį tolesnę „Architektūrinės kalvos“ plėtrą, turi būti atkreiptas dėmesys į tai, kad:

- vidutinio aukščio pastatai, žiūrint nuo Gedimino kalno, nuo Misionierių vienuolyno sodų ir nuo Bastėjos į rytus Subačiaus gatvės apžvalgos aikštelės link, neturėtų suardyti horizonto linijos, kurią formuoja aplinkinės kalvos;
- aukštybinių pastatų formuojamas aukštesnis lygmuo, kurio aukščiausias taškas yra Europos pastato bokštas (įskaitant verslo centrą „K18“), turėtų būti išlaikytas išsaugant esamą svarbią horizonto prošvaistą tarp pastatų, matomą iš minėtų apžvalgos taškų.